

CATALANS! CATALUNYA!

Et duc en mi com una Morta-Viva i aquest somriure amarg amb què has quedat de mare humil i de senyora alvina té llums d'alba i beslums d'eternitat.

Així com tu i per tu somriurà, un dia, quan la mà de l'esposa em cloqui els ulls i em conffia a la mort sense altra guia que l'esma de la fe dels que tu escoltas.

Tots els que moren, segurs de reviuire i exiliats serven l'amarg somriure que ni l'esglai de la mort no esborrà,

ni esborraran les pluges violentes ni les nevades plàcides i lentes, que ells cada dia somriuran més clar.

Insidioses, les veus de la fama t'han mort en va, que et miro fit a fit i et veig parpellejar com una flama que crepita en la fosca de la nit.

Com més densa és la fosca més et miro, que, a la claror naixent en què se't veu, et sento més en l'aire que respiro i en la tonada de la meua veu.

Que fins quan baluceges que no ets morta en llengua emprada per a dir-ho al món, de tan present que hi ets, no se't confon,

i, de tan viva que t'hi sents i forta, t'estremeixes al fons del meu accent que enlluerna de clar i crema d'ardent.

Jo et creia en mi com una Morta-Viva i ara et veig resplendir als turons pairals i Com més se't pren per morta i per captiva, més senyoreges del pla als cims més alts.

Que no hi ha platja, cima ni carena prou fermes, prou estables ni en repòs, si no han reprès la teua pau serena i no han refet les corbes del teu cos.

Muntanyes de color de llunyania que l'esfumeu adormida en l'espai, temps a venir obrirà els ulls amb esglai,

que ha d'aixecar-se amb l'impetu amb què, un dia, sorgireu, acatant la veu de Déu, del fosc no-ré als cims rutilants de neu i

Ventura Gassol

11 de setembre del 1948.

PORTANTVEU D'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA
(Adherida a SOLIDARITAT CATALANA)

Preu : 10 Francs Número 97. Fundador : LLUIS COMPANYS 17 de setembre del 1948

SIGNIFICACIO HISTORICA de l'Onze de Setembre

S'equivoquen els historiadors i els polítics que donen a la interacció de Catalunya en la guerra de Successió un sentit dinàstic. Aleshores hi hagué sens dubte catalans carlistes, o sigui partidaris de l'arxiduc Carles d'Àustria, com n'hi hagué de filipins, o sigui partidaris del duc Felip d'Anjou. Però a despit dels casos particulars de dinastisme, la força profunda que movia el nostre poble era l'amor a la seva llibertat. Estimava les seves lliures institucions antigues, no per antigues, sinó per lliures. I preferia Carles d'Àustria a Felip d'Anjou perquè creia que amb l'arxiduc estarien més assegurades que amb el duc. Els qui presenten els catalans com a moguts pel dinastisme, com a amics dels Austries i enemics dels Borbons, obliden que els avis dels homes del 1714 es revoltaren contra un monarca de la casa d'Àustria, Felip IV, i proclamaren un monarca de la casa de Borbó, Lluís XIII.

No eren realistes de cap rei, no eren dinàstics de cap dinastia, els catalans del 1714; no ho eren tampoc els del 1640. Com podia ésser realista un poble que es revoltà contra tres reis: Joan II, Felip IV i Felip V? Com podria ésser dinàstic un poble que es revoltà contra tres dinasties: la de Trastàmara en el segle XV, la d'Àustria en el segle XVII, la de Borbó en el segle XVIII? El poble català, al llarg de la seva història, només ha estimat verament uns prínceps: els qui eren de la seva mateixa sang, de la seva mateixa llengua, del seu mateix esperit. Només ha estimat una sola dinastia: la pròpia, la del casal de Barcelona. I és que aquells comtes i reis i aquella dinastia que durà més de cinc-cents anys, estimaven Catalunya. Amor amb amor es paga.

Tres revoltes contra tres reis forasters, cada un d'una diferent dinastia, i cinc intents d'establir la República catalana (1462, 1641, 1714, 1873 i 1931). Tal és l'executòria que el nostre passat ostenta. No és, evidentment, l'executòria d'un poble monàrquic.

La guerra de Successió, el setge de Barcelona, el darrer esforç heroic de l'Onze de Setembre, tenen imprès, no el segell d'un príncep, sinó el signe nacional.

Les dissorts i els errors de quatre segles (XV-XVIII) feren lliscar els catalans pel pendent de la decadència. Catalunya, a principis del segle XVIII, ja havia perdut el seu alt lloc polític, el seu patrimoni espiritual, la lluïssor d'una rica i noble literatura, l'orgull del nom. La seva llengua anava perdent posicions, s'enlletgia i es corrompia; literàriament, era un sepulcre d'obres oblidades. La nació es transformava en província, i els segles de lliscament havien de dur a la final caiguda.

Anguïnós fenomen, el d'un poble que es desnacionalitza! Perd la clara consciència nacional i no acaba d'arribar a la inconsciència. Les seves millors qualitats ètniques floten en la boira del subconscient. Malgrat els empells desnacionalitzadors, la vella saba resta a les arrels vives, clavades dins la terra pairal. I els llenya-

CARNET POLITIC

L'ACTUALITAT

El conjunt de la política exiliada està justament intrigat per conèixer l'abast de les entrevistes de San Juan de Luz i del golf de Biscàia. Val a dir que, fins ara, no s'ha pogut sortir de la nebulosa que les domina. Assenyalem, també, que ambdues entrevistes han sorprès no solament els mitjans exiliats i els de l'interior, sinó i tot determinades zones de la diplomàcia internacional.

El fet de la simultaneïtat d'aquells esdeveniments ha portat a certs comentaris — tan exiliats com estrangers — a parlar del fracs de les gestions del senyor Prieto. Si hem de creure certes informacions, aquest cap la Dàgia no tindria més, en seguretat que mentre l'entrevista Don Juan-Franco ha estat totalment infructuosa, la conferència monàrquico-socialista, en canvi, ha reeixit plenament. De totes maneres, cal convenir que el Pretendent ha donat mostres de poca serietat en avenir-se a conversar amb Franco en el mateix moment que els seus emissaris es trobaven davant dels delegats socialistes.

S'ha parlat molt d'una intervenció estrangera per tal de possibilitar l'en-

(Segueix a la 2.a pàgina)

ters que volen tallar l'arbre per la soca, provoquen la rebrostada, més aviat o més tard.

Els esclats heroics, que salven l'honor d'un poble, no salven sempre la seva llibertat. Només la salva l'esperit, perquè és invulnerable, perquè és immoridor. Els catalans, l'Onze de Setembre, van caure com a herois, però van quedar esclaus, segons llur propi mot. Veien a tocar « l'esclavitud certa i forçosa ». La posta vermella

per A. ROVIRA I VIRGILI
President del Parlament de Catalunya

d'aquell dia era la posta de vuit centúries d'història. Però van saber comprendre que no era el darrer dia de la pàtria, i per això en llur suprema crida van invocar l'avenir.

L'avenir els escoltà, i es féu realitat llur esperança. Des del primer terç del segle següent, les banderes caigudes tornaren a alçar-se.

Ningú no ha de dir mai més que els catalans del 1714 combatoren per un rei, per una dinastia. Això no és veritat. Ho desmenteixen els fets mateixos, els textos documentals, l'estudi psicològic. Aduhc la majoria dels qui tenien el nom d'un príncep als llavis, tenien la pàtria al cor.

Ultra les grans proves de la història, surt de vegades un crit, una frase, un vers, que fan palesa la veritat enterbolida o desco-

neguda enmig dels debats i dels parers divergents. I bé: ¿volem una d'aquestes proves alhora humils i convincents que demostren que per als catalans del 1714 no es tractava d'un plet dinàstic, sinó d'un esforç nacional a fi de no caure sota la dominació de l'Estat unitari? Ací la teniu:

El mes d'agost del 1714, poques setmanes abans de l'assalt de Barcelona pels exèrcits d'Espanya i de França, corria per la ciutat una composició en vers sobre el setge, escrita en castellà — cosa freqüent en el període minvant — però plena de sentiment català. Vegeu-ne aquesta estrofa:

Invicta Coronela
que hoy se debe a tu espada
el no verse triunfante
la nación castellana.

S'ha d'entendre ací per « nació castellana » l'Estat espanyol, els funcionaris militars i civils; en una paraula, els dirigents, que arrossegaven més o menys els dirigents. El valor d'aquests versos poèticament tan pobres, consisteix a mostrar amb espontaneïtat el caràcter nacional de la lluita. Els herois de la Coronela — menestrals, estudiants, paguesos, homes de professió liberal — donaven la sang per impedir que Catalunya fos reduïda, tal com s'havia proposat feia prop d'un segle el comte d'Olivares, a l'estil i a les lleis de Castella. No van poder impedir-ho; però van donar a la caiguda de Barcelona una resplendor de glòria que es veié des de tots els indrets d'Europa i que perdura encara. D'aquestes resplendors perdurables neixen les noves aures.

El PRESIDENT US PARLA

En l'escaïença de l'11 de Setembre, festa nacional catalana, l'Honorable President de la Generalitat de Catalunya, senyor Josep Irla, s'adreçà als catalans de l'interior i de l'exili per mitjà de l'emissora Ràdio París.

Heus ací les seves emocionants paraules:

« Catalans! En aquesta diada de l'11 de Setembre, m'adreço a vosaltres, catalans de l'interior i de l'exili, per testimoniar una vegada més la nostra fe en els destins de Catalunya i per ratificar la nostra voluntat de seguir treballant sense treva fins a obtenir el restabliment de la democràcia i de la llibertat.

Som fills, som els hereus de la mateixa tenacitat que inspirà els catalans que en el 1714 s'oposaren a la tirania de Felip V i no hi ha cap pressió ni cap engany que pugui subjugar la Catalunya de sempre. La nostra tenacitat d'avui és penyora de la pròxima victòria. I aquesta victòria l'obtidrem, estigueu-ne segurs, si sabem avantposar a tota altra consideració els supremes interessos de la Pàtria.

Visca Catalunya! »

JOSEP IRLA

MULTITUDS PATRIOTIQUES

L'inicialment reduït nombre de catalans que commemoraven públicament la diada de l'11 de Setembre augmenta considerablement cada any. Ben segur que ni en llur ardorosa esperança patriòtica els homes de « La Reixa » no imaginaven que les futures desfildes necessitarien, finalment, la nit de la vigília i un llarg dia per a esgotar l'entusiasme de tot el poble català.

Les joves generacions de les anyades republicanes desconeixen els obstacles i els odis que desvetllaven els seus antecessors en voler manifestar llur fe i fidelitat nacionals. A les mesures prohibitives s'hi afegia la ira que s'acumulava a l'acer que els policies produ-

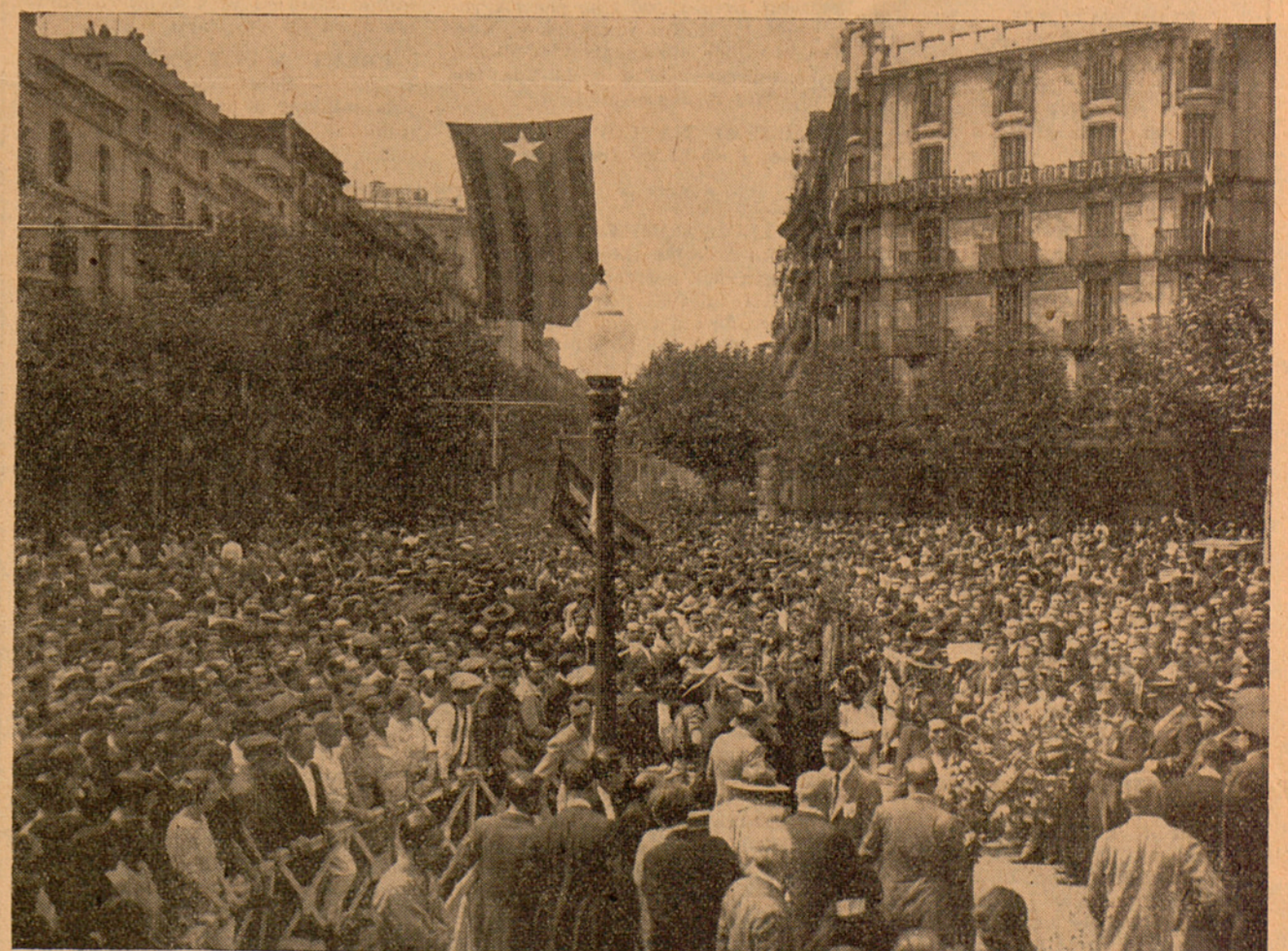
rò hi guanyava en magnitud, interessava més voluntats i esdevenia, així, més popular i d'una major eficàcia patriòtica.

De banda de nit, la Comissió, al seu cap, el benemèrit « Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria », començava la seva missió al peu del monument. Eren dipositades les primeres corones. Heus ací la dels Catalans d'Amèrica seguida de la dels Ajuntaments afanyosos d'èssers els primers. Feien acte de presència els « reconstruïts » que després anaven a recollir-se, silenciosos, al Fossar de les Moreres.

L'endemà, ben d'hora, començava la desbordant desfildada i l'estàtua commemorativa de la gesta

del 1914, la parella de nuvis i els nens de l'escola, i els viatjants i els obrers de la fàbrica i de la gran empresa i totes les entitats i clubs, i així, fins a ésser-hi representada tota la colorida gama de sentiments, tots els sectors catalans.

Advinguda la República, les multituds esdevingueren encara més representatives, més populars, car ja no eren a uns obrers els qui nodrien l'espessa columna, ans tots els treballadors i tots els sindicats presidits per llurs banderes de combat. Macià i Companys havien guanyat el miracle de la unitat, de la gran unitat forjada per catalans i per gent no catalana, tots de costat i confosos

gaven violentament damunt tant se val la part del cos dels entusiastes manifestants. Sobre les illosetes del recinte de la Ronda de Sant Pere, esdevingut l'altar de Catalunya, quedaven unes taques de sang. Unes arides voluntats col·locaven el mocador envernallat als braços de Rafel de Casanova, entre el seu pit i la bandera

La riuada humana creixia i es feia, d'any en any, més imponent. Potser perdria en impetuositat, pe-

de l'11 de Setembre s'anava cobrint de flors. L'altaveu recollia i llançava a tots els indrets de Catalunya els detalls emocionants de la diada. Acudien els Magistrats oficials i populars de Catalunya i mentrestant el poble no interrompia mai la densa renglera d'entusiasmes. Els Orfeons se succeïen i les banderes barrades voleïaven « per damunt dels nostres cants ». I desfiliaven l'avia i el seu net, els soldats catalans i els voluntaris

per uns mateixos neguits d'homes i de ciutadans. Aquelles multituds setembrines eren un poble que es retrobava darrera els diferents colors que exalten la llibertat. Les banderes consolars voleïaven, ai!, dalt de tot dels pals en senyal de reconeixement d'una sobirania, la catalana, que en ésser nos negada després per les armes feixistes fou oblidada pels Estats. Però estigueu segurs, catalans, que vindrà un dia...